

Interpellation IP 2/2026 rd

Aino-Kaisa Pekonen vänst m.fl.

Interpellation om fattigdomen och de stigande levnadskostnaderna

Till riksdagen

I Finland har fattigdomen ökat och förvärrats under de senaste åren i synnerhet genom regeringen Orpos misslyckade sysselsättningspolitik och omfattande nedskärningar i den sociala tryggheten. Fattigdomen återspeglas bland annat i ökande bostadslöshet, överskuldssättning och behov av mathjälp samt i att det blir allt vanligare med psykisk ohälsa i barnfamiljer. Försörjningssvårigheterna berör i allt större utsträckning även förvärvsarbetande och småföretagare som tidigare har kunnat försörja sig genom sitt arbete.

Regeringen Orpos åtgärder har ökat fattigdomen betydligt och alla konsekvenser syns ännu inte i statistiken fram till 2024. Enligt Statistikcentralen levde 958 000 personer, det vill säga 17,3 procent av befolkningen, år 2024 under risk för fattigdom eller social utestängning. År 2025 hörde 8,9 procent av befolkningen till hushåll som hade svårt att få inkomsterna att räcka till för de nödvändiga utgifterna. Andelen har ökat betydligt sedan 2023, då den var 7,5 procent. Antalet låginkomsttagare uppgick 2024 till sammanlagt 750 000 — hela 51 000 fler än 2023. Försörjningssvårigheterna ökade särskilt bland ensamförsörjarfamiljer, där hela 22,8 procent levde med försörjningssvårigheter.

Allt fler barn växer upp i fattigdom i Finland. Antalet barn i låginkomstfamiljer beräknas öka med cirka 31 000 till följd av nedskärningarna. Fattigdomen i barnfamiljer syns till exempel i lägre delaktighet och svagare inlärningsresultat än genomsnittet och i värsta fall i brist på tillräcklig näring. Av barnen i låginkomstfamiljer upplever 19 procent att de inte får tillräckligt med mat hemma. I Finland stärks också det fenomen som forskarna har betecknat som livsmedelsosäkerhet, det vill säga till exempel situationer där en förälder låter bli att äta för att barnet ska få mat. När fattigdomen i barnfamiljer ökar finns också en risk för ökad generationsöverskridande marginalisering, vilket på lång sikt kan försvaga samhällets sociala och ekonomiska hållbarhet.

Fattigdomskrisen har förvärrats särskilt av regeringens nedskärningar 2024—2025 i utkomstskyddet för arbetslösa, det allmänna bostadsbidraget, utkomststödets och den övriga sociala tryggheten. Enligt en färsk uppskattning från SOSTE kommer antalet låginkomsttagare att öka med ytterligare cirka 26 000 personer under de kommande åren, om inga korrigerande åtgärder vidtas.

Arbetslösheten i Finland har stigit till rekordnivåer för 2000-talet och även till den högsta nivån inom EU, det vill säga 10,5 procent. Regeringens sysselsättningspolitik har misslyckats katastrofalt. Till exempel slopandet av det skyddade beloppet i anknytning till utkomstskyddet för

Interpellation IP 2/2026 rd

arbetslösa, det allmänna bostadsbidraget och utkomststödet har försvagat incitamenten att ta emot deltidsarbete eller kortvarigt arbete. Regeringens åtgärder för att minska den kraftigt ökande ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten har varit otillräckliga. Enligt den senaste Ungdomsbarometern hade sju av tio unga upplevt press i samband med att få arbete.

Bostadslösheten har ökat under åren 2024—2025 efter mer än tio år av nedgång. Nedskärningarna i den sociala tryggheten, den ökade arbetslösheten och de stigande levnadskostnaderna gör det svårare att klara av boendeutgifterna. Nedmonteringen av produktionen av bostäder till rimligt pris förvärrar situationen ytterligare och förlänger också krisen inom byggbranschen. Särskilt till följd av nedskärningarna i det allmänna bostadsbidraget utgör personer som har jobb numera i allt högre grad en ny grupp som riskerar hemlöshet.

Också överskuldssättningen ökar snabbt i Finland. Det sammanlagda antalet gäldenärer i utsökning översteg år 2025 för första gången gränsen på 600 000 gäldenärer, och ökningen jämfört med föregående år var 3,7 procent. Regeringen har ökat sjukkostnaderna genom att höja klientavgifterna inom social- och hälsovårdstjänsterna och läkemedelskostnaderna. Människornas svåra situation fördjupas också av nedskärningarna i tjänster och organisationer som stärker delaktigheten i samhället och erbjuder stöd till dem som löper risk för utslagning.

Regeringen Orpo har systematiskt strävat efter att försvaga arbetstagarnas ställning, vilket innebär att osäkerheten i arbetslivet och fattigdomen bland förvärvsarbetande riskerar att öka. Exempelvis förslaget om att arbetsavtal ingås för viss tid utan grundad anledning kan enligt konsekvensbedömningarna minska arbetsinkomsternas andel av bruttonationalprodukten, när löntagarnas förhandlingsposition i fråga om anställningsvillkoren försämras. Den föreslagna ändringen hotar att försvaga i synnerhet kvinnornas ställning, liksom många andra av regeringens åtgärder inom arbetslivet. Utöver kvinnor riktar sig försämringarna i arbetslivet särskilt mot så kallade arbetarbranscher, där bland annat en utvidgning av den lokala avtalsfriheten utan stärkta rättigheter för arbetstagarna hotar att pressa ned lönerna.

Fattigdomen i Finland har under 2020-talet delvis också ökat på grund av yttre faktorer, såsom pandemin, kriget i Ukraina och energikrisen. För närvarande hotar också Trumps aggressiva utrikespolitik att höja levnadskostnaderna för finländarna.

Ökningen av levnadskostnaderna drabbar särskilt hårt de låginkomsttagare som också i oproporionerligt hög grad har påverkats av regeringens nedskärningar. I detta läge måste regeringen vara beredd att stödja särskilt låginkomsttagare och ompröva sin ekonomiska politik. Energit krisen har kraftigt höjt hushållens levnadskostnader och försvårat situationen särskilt för låginkomsttagare. Detta understryker behovet av att stärka energisystemets hållbarhet och minska det prisvolatila beroendet av fossil energi.

Utöver den svaga klimatpolitiken har också regeringens skattepolitik varit misslyckad och orättvis. De största skattesänkningarna har riktats till höginkomsttagare, samtidigt som beskattningen för många vanliga löntagare till och med har skärpts under innevarande år. Nästa år planerar regeringen att lägga över 800 miljoner euro på en ineffektiv sänkning av samfundsskatten.

Interpellation IP 2/2026 rd

Den ökande ojämlikheten och fattigdomen i Finland försvagar tilliten, sammanhållningen och den övergripande säkerheten. Därför bör vi måna om alla finländare när priserna och levnadskostnaderna stiger. Förebyggande av fattigdom och marginalisering samt satsningar på utbildning är också en förnuftig ekonomisk politik som främjar sysselsättningen och bidrar till att dämpa kostnaderna för social- och hälsovården.

På grundval av det ovanstående och med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation till den behöriga ministern:

Vilka beslut om låginkomsttagare tänker regeringen fatta vid de kommande ramförhandlingarna och är regeringen beredd att se över till exempel slopandet av det skyddade beloppet i anknytning till bostadsbidraget och utkomstskyddet för arbetslösa,

har regeringen förbundit sig till Finlands nationella mål att minska antalet personer som löper risk för fattigdom eller utslagning med 100 000 fram till 2030, varav minst en tredjedel ska vara barn, och bedömer regeringen regelbundet måluppfyllelsen och de medel som behövs för att uppnå målet,

hur bedömer regeringen att försvagningen av incitamenten för deltidsarbete har påverkat vardagen för låginkomsttagare i Finland, när försvagningen kombineras med regeringens misslyckade sysselsättningspolitik,

har regeringen gjort en samlad bedömning av vilka konsekvenser nedskärningarna i utkomststödet och de planerade nedskärningarna i socialtjänsterna har för låginkomsttagare och familjer, med beaktande av både förmåner och tjänster,

har regeringen fortfarande som mål att eliminera långtidsbostadslösheten före 2027 och kommer den att vidta nya åtgärder för att minska bostadslösheten,

vilka åtgärder är regeringen beredd att vidta för att minska överskuldssättningen och underlätta situationen för överskuldssatta,

hur tänker regeringen säkerställa att den inte låter krisen inom byggbranschen fortsätta, så att arbetslösheten och recessionen inte fördjupas,

vilka åtgärder ämnar regeringen utöver ungdomssedeln vidta för att stärka de ungas möjligheter till sysselsättning,

är regeringen beredd att återta sänkningen av samfundsskatten, som försvagar de offentliga finanserna med cirka 830 miljoner euro, och att använda en del av beloppet till att stödja vanliga finländares försörjning och sysselsättning och till att minska statens skuldsättning,

hur beaktar regeringen den särskilt höga fattigdomsriskerna för ensamförsörjningsfamiljer i sitt beslutsfattande,

Interpellation IP 2/2026 rd

hur säkerställer regeringen att varje barn har tillräckliga förutsättningar för näring, hobbyer och skolgång oberoende av familjens inkomstnivå, och

hur bedömer regeringen att dess lagförslag som ökar ogrundade visstidsanställningar samt regeringens social- och sysselsättningspolitik i allmänhet påverkar kvinnors ställning på arbetsmarknaden och deras försörjning?

Interpellation IP 2/2026 rd

Helsingfors 8.4.2026

Aino-Kaisa Pekonen vänst
Timo Furuholm vänst
Veronika Honkasalo vänst
Jessi Jokelainen vänst
Mai Kivelä vänst
Anna Kontula vänst
Minja Koskela vänst
Pia Lohikoski vänst
Hanna Sarkkinen vänst
Johannes Yrttiaho vänst
Alviina Alametsä vihr
Fatim Diarra gröna
Tiina Elo gröna
Bella Forsgrén gröna
Atte Harjanne gröna
Hanna Holopainen gröna
Mari Holopainen gröna
Inka Hopsu gröna
Saara Hyrkkö gröna
Krista Mikkonen gröna
Jenni Pitko gröna
Oras Tynkkynen gröna
Sofia Virta gröna
Antti Lindtman sd
Marko Asell sd
Tytti Tuppurainen sd
Jani Kokko sd
Paula Werning sd
Eveliina Heinäluoma sd
Joona Räsänen sd
Johan Kvarnström sd
Krista Kiuru sd
Hanna Laine-Nousimaa sd
Timo Suhonen sd
Lotta Hamari sd
Saku Nikkanen sd
Juha Viitala sd
Nasima Razmyar sd
Piritta Rantanen sd
Tuula Väätäinen sd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Johannes Koskinen sd
Tuula Haatainen sd
Helena Marttila sd

Interpellation IP 2/2026 rd

Anette Karlsson sd
Pinja Perholehto sd
Kim Berg sd
Anna-Kristiina Mikkonen sd
Suna Kymäläinen sd
Miapetra Kumpula-Natri sd
Lauri Lyly sd
Pia Viitanen sd